

ДЕРЖАВНИЙ ЕКОНОМІКО–ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТРАНСПОРТУ

Кафедра економічної теорії

ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ

Методичні вказівки щодо виконання контрольних робіт
для студентів напряму підготовки
«Менеджмент» заочної форми навчання

УДК 330.101

Київ – 2014

Основи економічної теорії: Методичні вказівки щодо виконання контрольних робіт для студентів напряму підготовки «Менеджмент» заочної форми навчання / М.М. Чеховська. – К.: ДЕТУТ, 2014. – 32 с.

Методичні вказівки спрямовані на формування у студентів навичок наукового пошуку у межах дисципліни «Основи економічної теорії». Наведена тематика контрольних робіт охоплює майже весь зміст тематичного плану навчальної дисципліни, що дає можливість ознайомитися з усіма напрямками економічної діяльності.

Для студентів вищих навчальних закладів залізничного транспорту напряму підготовки «Менеджмент» заочної форми навчання.

Методичні рекомендації розглянуті й затверджені на засіданні кафедри (протокол № від травня 2014 року) і на засіданні методичної комісії факультету (протокол № від травня 2014 року).

Укладачі: д.е.н., доц. М.М. Чеховська

Рецензенти: д.е.н., проф. П.І. Підлісний,
д.е.н., проф. Л.Г. Чернюк

ЗМІСТ

Вступ	4
Тематичний план навчальної дисципліни	6
Зміст дисципліни по темах	8
Етапи наукового дослідження і структура контрольної роботи	11
Оформлення контрольної роботи	17
Захист контрольної роботи та критерії оцінки	20
Тематика контрольних робіт	21
Додатки	25
Список рекомендованої літератури	29

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Основи економічної теорії» є необхідною для студентів будь-яких спеціальностей. Саме основи економічних знань, закладених під час опанування матеріалів зазначеної дисципліни, дадуть змогу в подальшому більш чітко розуміти і структурувати знання, отримані в період навчання. Варто також підкреслити тісний зв'язок «Основи економічної теорії», з такими дисциплінами, як «Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Політична економія» та ін. Цим визначається її місце і роль у процесі навчання не лише економістів, а й спеціалістів інших профілів.

Метою дисципліни є формування ґрунтовних знань про економічну систему суспільства, закони її функціонування і розвитку для розуміння чинників зародження, утвердження і напрямів розвитку сучасних соціально-економічних систем, їх спроможності задовольняти потреби людей.

Основними завданнями навчальної дисципліни є:

- пізнання економічної теорії як науки, її предмету, методів та функцій;
- розкриття основного змісту сучасних шкіл економічної теорії;
- вивчення загальних основ економічного розвитку, закономірностей становлення та розвитку економічної системи і діалектики взаємозв'язку її структурних елементів;
- з'ясування механізму дії економічних законів і механізму їх використання людьми у господарській діяльності;
- характеристика основних рис та особливостей розвитку перехідних економік;
- розкриття закономірностей суспільного відтворення економічного зростання та циклічних коливань в економіці;
- формування вільного володіння категоріальним апаратом, вміння застосовувати отримані теоретичні знання до аналізу конкретних економічних ситуацій;
- підвищення економічної та загальної культури фахівця.

Предметом вивчення «Основ економічної теорії» є закономірності розвитку економічних систем, економічні закони та принципи їх функціонування, дії людей, спрямовані на ефективне господарювання за умов обмежених економічних і природних ресурсів, особливості ринкових перетворень економіки України, сучасні процеси глобалізації економічного життя суспільства.

Основними завданнями при виконанні контрольної роботи є:

- закріпити вивчений теоретичний матеріал;
- поглибити теоретичні знання студентів у рамках обраної тематики;
- оволодіти методами збирання інформації та емпіричного аналізу вивчених теоретично явищ, закономірностей і взаємозв'язків;
- сприяти формуванню наукового мислення (критично аналізувати та узагальнювати матеріал, робити висновки тощо);
- розвивати творчий потенціал і самостійність у студентів;
- розвивати вміння працювати з науковою літературою;
- отримувати навички оформлення письмових робіт у відповідності до встановлених вимог.

Вимоги до знань і вмінь студентів: завданням написання контрольної роботи з дисципліни “Основи економічної теорії” є формування у студентів уявлення про загальні засади економічного розвитку, основи ринку, суб’єкти ринкової економіки, економічне зростання, світове господарство і міжнародні економічні відносини тощо.

У результаті написання та захисту контрольної роботи із зазначеної навчальної дисципліни студент має знати:

- основні економічні системи суспільства;
- структуру власності;
- інфраструктуру ринку;
- організаційно-економічні форми підприємства;
- соціально-економічний зміст категорії “капітал”;
- основні макроекономічні показники економічного розвитку країни;
- зміст, суть, фактори та моделі економічного зростання.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Предмет і метод економічної теорії

Розглядаються періоди становлення і основні етапи розвитку економічної теорії як науки, сучасні напрями, школи і течії економічної теорії, а також розвиток економічної думки в Україні. Трактуються предмет економічної теорії і його тлумачення різними школами, характеризується економічне мислення, його види та роль у розумінні економічного життя суспільства.

Тема 2. Економічна система суспільства

Розкриваються економічні потреби суспільства, їх суть та структура., а також економічні інтереси, зокрема їх сутність, суб'єкти, класифікація. Пояснюється зміст економічної системи, її сутність та основні структурні елементи, типи економічних систем. Розглядаються основні напрями формування сучасних ринкових відносин, акцентується увага на власності як економічної категорії.

Тема 3. Виробництво, його сутність та роль у житті суспільства

Розкривається зміст і структура суспільного виробництва, пояснюється сутність і взаємозв'язок матеріального та нематеріального виробництва. Пояснюється сутність та види ресурсів виробництва, зміст економічного вибору. Розглядається ефективність виробництва, її сутність, економічні та соціальні показники. Дається характеристика формам організації суспільного виробництва.

Тема 4. Теорія товару і грошей

Дається визначення таким категоріям, як «товар» і «вартість», пояснюються теорії вартості. Розкриваються теоретичні концепції виникнення та сутність грошей, їх функції та види. Пояснюється сутність інфляції та її причини.

Тема 5. Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи

Розкриваються теоретичні засади становлення ринкових відносин. Дається визначення поняттю «ринок», окреслюються риси, структура та функції ринку. Визначаються сутність попиту та пропозиції і фактори, що їх визначають. Розглядається ринкова рівновага, а також утворення рівноважної ціни та рівноважного обсягу виробництва. Приділяється увага визначенню сутності ціни та механізму її формування. Визначається сутність та форми конкуренції, види монополій та антимонопольна політика й антимонопольне законодавство.

Тема 6. Підприємство та підприємництво в ринковій економіці

Розглядаються підприємство як суб'єкт економічної системи, організаційно-правові форми підприємств, а також проблема банкрутства підприємств.

Тема 7. Капітал підприємства, його кругообіг та обіг

Розкривається сутність капіталу, його матеріально-речовий зміст та соціально-економічна форма, механізм відтворення основного капіталу та амортизаційний фонд як одне з джерел відтворення основного капіталу. Розглядається обіговий капітал та фактори, що впливають на швидкість обігу, а також показники ефективності використання основного та обігового капіталу.

Тема 8. Капітал сфери обігу

Дається оцінка сфері обігу в ринковій економіці, зокрема торговельний капітал та позичковий капітал. Розглядається банківська система як інфраструктурний елемент сучасної ринкової економіки.

Тема 9. Ринкові відносини в аграрному секторі

Розглядається аграрна сфера виробництва та її особливості. Розкриваються форми господарювання у сільському господарстві: фермерські, кооперативні, державні, змішані. Дається характеристика державній політиці регулювання та підтримки сільськогосподарського виробника.

Тема 10. Доходи населення, їх формування та розподіл

Розглядаються доходи, їх види та джерела формування, а також заробітна плата, зокрема її сутність, форми та системи заробітної плати. Окреслюються соціальні аспекти економічних відносин, зокрема рівень та якість життя населення. визначається роль держави у забезпеченні соціального захисту в умовах переходу до ринкової економіки.

Тема 11. Держава та її економічні функції

Розглядається держава як суб'єкт економічної системи. Розкривається сутність фінансової та податкової системи. Визначається необхідність державного регулювання в умовах ринкової економіки.

Тема 12. Світове господарство і міжнародні економічні відносини

Розкриваються сутність та етапи становлення світового господарства, а також структура, основні риси та закономірності його розвитку. Визначаються основні форми міжнародних економічних відносин та види інтеграційних формувань. Характеризується міжнародна торгівля та її економічні основи, міжнародний поділ праці, його принципи і форми, а також міжнародний рух капіталів.

Тема 13. Економічні аспекти глобальних проблем

Пояснюються причини виникнення, сутність і класифікація глобальних проблем. Визначаються необхідність і форми міжнародного співробітництва у вирішенні глобальних проблем та розвитку світового господарства.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ ПО ТЕМАХ

Тема 1. Предмет і метод економічної теорії

1. Зародження економіко-теоретичних знань. Становлення і основні етапи розвитку економічної теорії як науки.
2. Предмет економічної теорії і його тлумачення різними школами. Складові частини сучасної економічної теорії.
3. Економічні закони, принципи і категорії. Система економічних законів.
4. Методи пізнання економічних процесів і явищ. Загальні та спеціальні методи наукового пізнання та їх використання.
5. Функції економічної теорії.
6. Місце економічної теорії в системі економічних наук.

Тема 2. Економічна система суспільства

1. Економічні потреби суспільства, їх суть та структура. Піраміда Маслоу.
2. Економічні інтереси: сутність, суб'єкти, класифікація. Суперечності інтересів економічних суб'єктів та форми їх розв'язання.
3. Економічна система, її сутність та основні структурні елементи. Типи економічних систем.
4. Основні напрямки формування сучасних ринкових відносин. Формування державного і ринкового механізмів регулювання економіки.
5. Власність як економічна категорія. Суб'єкти та об'єкти. Типи, форми і види власності.
6. Трансформація форм власності в Україні. Сучасний стан відносин власності в Україні.

Тема 3. Виробництво, його сутність та роль у житті суспільства

1. Виробництво як визначальний фактор потреб суспільства та їх розвитку.
2. Ресурси виробництва та їх види. Абсолютна та відносна обмеженість (рідкісність) ресурсів.

3. Економічний вибір. Крива виробничих можливостей.
4. Основні фактори виробництва та їх взаємозв'язок.
5. Ефективність виробництва, її сутність, економічні та соціальні показники.
6. Форми організації суспільного виробництва: натуральне і товарне.

Тема 4. Теорія товару і грошей

1. Товар і його властивості.
2. Теоретичні концепції виникнення та сутність грошей. Функції грошей.
3. Види грошей: паперові, металеві, кредитні, безготівкові, електронні. Обіг готівкових та безготівкових грошей.
4. Закон грошового обігу.
5. Інфляція, її суть і причини. Темпи інфляції. Види інфляції. Соціально-економічні наслідки інфляції.

Тема 5. Теоретичні основи ринкової економіки та її основні елементи

1. Теоретичні засади становлення ринкових відносин.
2. Критерії класифікації ринків та їх структура.
3. Основні суб'єкти ринкової економіки.
4. Сутність попиту і фактори, що його визначають. Закон попиту.
5. Пропозиція: зміст і фактори, що на неї впливають. Закон пропозиції.
6. Ринкова рівновага. Утворення рівноважної ціни та рівноважного обсягу виробництва.
7. Сутність, механізм формування і функції ціни. Види цін.
8. Сутність, форми та функції конкуренції.
9. Монополія та типи монополізації. Види монополій.
10. Антимонопольна політика і антимонопольне законодавство.

Тема 6. Підприємство та підприємництво в ринковій економіці

1. Підприємство як суб'єкт економічної системи. Організаційно-правові форми підприємств.

2. Суть підприємництва та умови його існування.
3. Види та суб'єкти підприємницької діяльності.
4. Проблема банкрутства підприємств. Законодавство про банкрутство.

Тема 7. Капітал підприємства, його кругообіг та обіг

1. Сутність капіталу, його матеріально-речовий зміст та соціально-економічна форма.
2. Структура капіталу та його обіг. Кругообіг капіталу.
3. Механізм відтворення основного капіталу. Амортизація.
4. Показники ефективності використання основного та обігового капіталу. Рентабельність.

Тема 8. Капітал сфери обігу

1. Сфера обігу в ринковій економіці. Сутність, функції та місце сфери обігу у ринковій економіці.
2. Торговельний капітал та його еволюція за сучасних умов.
3. Позичковий капітал як відокремлена частина грошових функціональних форм промислового і торговельного капіталу.
4. Кредит як форма руху позичкового капіталу.
5. Банківська система як інфраструктурний елемент сучасної ринкової економіки.
6. Ринок цінних паперів.

Тема 9. Ринкові відносини в аграрному секторі

1. Аграрна сфера виробництва та її особливості.
2. Форми господарювання у сільському господарстві: фермерські, кооперативні, державні, змішані.
3. Рентні відносини.
4. Ринок землі. Попит і пропозиція на землю. Ціна землі.
5. Агропромислова інтеграція й агропромисловий комплекс.

6. Державна політика регулювання та підтримки сільськогосподарського виробника.

Тема 10. Доходи населення, їх формування та розподіл

1. Доходи, їх види та джерела формування. Сутність та механізм розподілу доходів.

2. Заробітна плата: сутність, форми та системи заробітної плати.

3. Диференціація доходів та її межі. Крива Лоренца та коефіцієнт Джині.

4. Соціальні аспекти економічних відносин.

5. Основні елементи механізму соціального захисту.

6. Роль держави у забезпеченні соціального захисту в умовах переходу до ринкової економіки.

Тема 11. Держава та її економічні функції

1. Держава як суб'єкт економічної системи.

2. Форми, методи та інструменти державного регулювання економіки.

3. Суть і структура фінансової системи. Державний бюджет. Місцеві бюджети.

4. Податки, їх види, класифікація та функції податків.

5. Співвідношення державного і ринкового механізмів регулювання національної економіки.

Тема 12. Світове господарство і міжнародні економічні відносини

1. Сутність та етапи становлення світового господарства. Структура, основні риси та закономірності його розвитку.

2. Основні форми міжнародних економічних відносин та види інтеграційних формувань.

3. Роль транснаціональних корпорацій в інтернаціоналізації суспільного виробництва.

4. Міжнародна торгівля та її економічні основи.

5. Міжнародний поділ праці, його принципи і форми. Міжнародна спеціалізація і кооперація виробництва.
6. Протекціонізм і вільна торгівля. Митні та немитні засоби регулювання зовнішньої торгівлі.
7. Методи конкурентної боротьби на світовому ринку.
8. Міжнародний рух капіталів. Причини, форми вивозу капіталу.
9. Міжнародні валютно-фінансові відносини. Зміст і структура світової валютної системи.
10. Сутність і причини міжнародної міграції робочої сили. Основні напрями міграції.

Тема 13. Економічні аспекти глобальних проблем

1. Причини виникнення, сутність і класифікація глобальних проблем.
2. Паливно-енергетична та сировинна проблеми.
3. Екологічна криза та форми її прояву.
4. Демографічні проблеми світу та шляхи їх вирішення.
5. Проблема та шляхи скорочення зон зубожіння, голоду і хвороб у світі.
6. Проблеми роззброєння та мирного використання атому.
7. Необхідність і форми міжнародного співробітництва у вирішенні глобальних проблем та розвитку світового господарства.

ЕТАПИ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І СТРУКТУРА КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Обрав тему, студент приступає до складання плану, який має розкрити зміст роботи. Як правило, контрольна робота складається з двох-трьох пунктів, у кожному з яких може бути кілька підпунктів. При формулюванні заголовків пунктів і підпунктів потрібно слідкувати за тим, щоб забезпечувалося не лише розкриття теми, а й відслідковувався взаємозв'язок і логічний зв'язок окремих частин роботи. *Наприклад, при складанні змісту теми «Особливості зайнятості населення в перехідній економіці» було б помилкою у першому пункті описати поняття, види та форми зайнятості, у другому – теорії перехідного періоду, а у третьому – зайнятість населення у різних країнах з перехідною економікою. У такому змісті є вже дві помилки: не розкрито зміст теми (особливості зайнятості); окремі пункти роботи логічно слабо пов'язані між собою. Другий пункт на відміну від інших не містить аналізу зайнятості. Потрібно було б у другому пункті обґрунтувати відмітні риси зайнятості у перехідній економіці, виходячи з теорій перехідного періоду.*

При складанні змісту рекомендується ознайомитися з літературними джерелами. На етапі підготовчого знайомства з літературою краще вести роботу в такій послідовності:

- 1) підручники, учбові посібники з обраної тематики;
- 2) монографії;
- 3) статті у провідних профільних журналах за останні 2–3 роки.

Передивившись ці джерела, студент зможе отримати уяву стосовно основних підходів, напрямів досліджень в обраній темі, конкретизувати зміст майбутньої роботи. Подальше вивчення літератури має будуватися на залученні більш ранніх статей у періодичному друку, статистичних збірників, нормативно-правової документації, матеріалів мережі Інтернет (у методичних рекомендаціях наводиться перелік статистичних збірників, періодичних видань та Інтернет-сайтів, що рекомендуються для використання в процесі виконання контрольної роботи).

Структура контрольної роботи:

1. *Зміст*, в якому надається перелік складових частин роботи з позначенням сторінок, які відповідають початку кожної частини роботи.
2. *Вступ*, який складається з відомостей щодо актуальності, ступеня розробки теми, мети, завдань, об'єкта, предмета і методів дослідження, структури роботи тощо.
3. *Основна частина*, яка має розкрити зміст роботи, складається з пунктів.
4. *Висновки*, де підсумовуються основні результати роботи, узагальнюються отримані результати і з'ясовуються напрями подальших досліджень.
5. *Список використаної літератури*.
6. *Додатки*, що допомагають ширше розкрити певні сторони роботи.

Вступ

Вступ пишеться відповідно до певної схеми і має містити таку інформацію:

- актуальність теми;
- ступінь її розробленості;
- об'єкт і предмет дослідження;
- мета і завдання контрольної роботи;
- логіка і структура роботи;
- можливості використання результатів роботи.

Актуальність і ступінь розробленості теми показує, наскільки важливим у сьогоденних умовах є вивчення обраної студентом теми. Актуальність теми може бути зумовлена, наприклад, недостатнім рівнем знань про нові процеси і явища, необхідністю адаптації існуючого знання до умов, що змінилися, високою соціально-економічною значимістю проблеми, наявністю негативних процесів, явищ і необхідністю їх усунення, вимогами підвищення конкурентоспроможності економіки (підприємства) тощо. Посилання на

розробленість проблеми дає змогу, з одного боку, з'ясувати ступінь знайомства студента зі спеціальною літературою, а з іншого – оцінити особистий внесок студента у вирішення поставлених в роботі завдань. Рекомендується в цій частині вступу навести прізвища найбільш відомих авторів, що працюють у даній сфері, коротко вказати отримані ними основні результати, а також питання, рівень розгляду яких є недостатнім з погляду потреб теорії й практики.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, обраний для вивчення.

Предмет – це та частина, сторона об'єкта, що буде вивчатися. *Наприклад, у темі «Ринок, його функції, структура» об'єктом може бути ринок, а предметом – види, функції та структура ринку тощо.*

Важливо зрозуміти, що формулювання об'єкта і предмета дослідження визначає логіку подальшого аналізу. Маючи той самий об'єкт можна розглядати його різні сторони і, відповідно, мати різні предмети дослідження. *Наприклад, об'єктом дослідження може бути зайнятість населення, а предметами – види зайнятості; структурні зрушення в зайнятості; якісні характеристики зайнятості; вплив державного регулювання на зайнятість та ін.* Студент повинен не тільки сформулювати об'єкт, а й обґрунтувати зроблений вибір.

Наступний крок – це формулювання мети й завдань дослідження.

Мета являє собою кінцевий результат дослідження, те, заради чого воно виконувалося. Ціль роботи конкретизується в поставлених завданнях, які є «сходами», що ведуть до її досягнення. Мета і завдання мають бути конкретними й чіткими. Для цього рекомендується використовувати такі дієслівні форми й мовні обороти, як «вивчити...», «провести аналіз...», «розрахувати...», «виявити зв'язок...», «оцінити рівень...», «розробити методику...» та ін. *Наприклад, ціль роботи – розкрити поняття ринку.*
Завдання:

1. Вивчити зміст поняття «ефективний ринок».
2. Розглянути види ринків.
3. Виявити особливості функціонування ринку в економічно-розвинутих країнах.

4. Провести оцінку формування ринку в Україні.

6. Запропонувати рекомендації щодо ефективності розвитку ринку в Україні.

Серед методів дослідження у вступі можуть бути перераховані такі загальнонаукові методи, як діалектичний, абстрагування, аналіз і синтез, індукція й дедукція, історичний метод, метод сходження від абстрактного до конкретного, спостереження, моделювання, експеримент, а також спеціальні методи: опитування (у т.ч. анкетний, експертний та ін.), аналіз документів, порівняння й зіставлення, групування, економетричне моделювання тощо. Студент повинен знати, де, яким чином і для чого він використовує ті або інші методи дослідження.

Основна частина роботи

Основна частина – найбільш складна, важлива і трудомістка частина контрольної роботи. Вона містить матеріал, що відображає результат досліджень студента з обраної теми.

В основній частині роботи виділяють два або три пункти. Кожен пункт має назву та складається з двох-чотирьох підпунктів. Занадто мала або занадто велика кількість пунктів і підпунктів у роботі свідчить про те, що студент недостатньо глибоко розібрався в темі й не зміг добре структурувати зібраний матеріал. Матеріал, представлений у кожному з пунктів, має бути приблизно рівноцінним за обсягом.

Зміст пунктів і підпунктів повинен мати внутрішній логічний зв'язок, а його розкриття варто вести послідовно й аргументовано, з використанням наукової лексики, відповідно до норм української літературної мови.

Поряд із загальними вимогами існують специфічні, які пред'являються до окремих пунктів основної частини роботи.

Перший пункт має бути присвячений вивченню теорії питання. Тут розкриваються основні характеристики предмета дослідження, дається трактування основних понять і категорій, огляд літератури, аналіз різних точок

зору й узагальнення підходів. Наприкінці кожного пункту потрібно робити висновки. Вони не просто підводять проміжні підсумки роботи. Зв'язок висновків із загальною логікою роботи і поставленими завданнями дає змогу «перекинути місток» до нового пункту й додати роботі необхідної цілісності.

Виконаний на високому рівні перший пункт має відповідати таким характеристикам:

- поглиблений аналіз понять і категорій, необхідних для розкриття теми роботи;
- аналіз підходів різних авторів до розглянутих питань;
- групування й узагальнення розглянутих підходів;
- відповідність структури і змісту глави темі й меті роботи;
- наявність висновків наприкінці пункту.

Другий пункт контрольної роботи по можливості має бути аналітичним; у ньому використовують наявні бази даних, джерел, у яких наведена статистична інформація, результати соціологічних досліджень, аналіз моделей тощо. Другий пункт у контрольних роботах може носити теоретичний характер. Емпіричний аналіз має починатися з характеристики об'єкта, який слугує джерелом інформації. Їм може бути організація, а також будь-яке територіальне утворення, соціальна група, стосовно яких студент має у своєму розпорядженні необхідні дані. Загальна характеристика організації (території, групи) має показати її основні особливості, наявні сильні й слабкі сторони, поточний стан і перспективи розвитку, які є значимими з точки зору розкриття теми. Однобічна, вузька характеристика не дасть змоги надалі врахувати важливі специфічні особливості та виробити реалістичні рекомендації. Водночас варто врахувати і те, що типовою помилкою студентів є надання в цій частині роботи великої кількості надлишкової інформації, логічно не пов'язаної з подальшим викладом.

Позитивним моментом при проведенні аналізу є використання інформації, отриманої в ході самостійного дослідження, оцінка ефективності конкретних дій, програм і заходів.

Виконаний на високому рівні другий пункт має відповідати таким характеристикам:

– наявність грамотно складеної методичної частини дослідження, в тому числі програми соціологічного дослідження, характеристики використовуваної статистичної та іншої інформації з вказівкою її джерел і ступеня вірогідності, опису використовуваних моделей та ін.;

– поглиблений аналіз отриманих результатів, що припускає виявлення взаємозв'язків, оцінку чинності впливу факторів, розрахунок залежностей тощо;

– наявність висновків наприкінці пункту.

Крім того, у другому або третьому пункті на основі виконаного аналізу студент може запропонувати практичні рекомендації та конкретні рішення, спрямовані на вдосконалювання досліджуваних процесів і явищ. Рекомендації мають бути конкретними й випливати з результатів попереднього аналізу. Наприклад, недостатнім буде вказівка на те, що потрібно вдосконалювати нормативно-правову базу функціонування ринкових взаємовідносин. Варто вказати, що саме слід змінити і як це здійснити. Тут же необхідно представити не менш 2-3 добре продуманих і розроблених рекомендацій. Допускається об'єднання 2 і 3 пункту в один з виділенням окремого підпункту, присвяченого практичним рекомендаціям.

Висновок

Висновок є логічним завершенням контрольної роботи. Він покликаний показати, чи виконані поставлені у вступі завдання, чи досягнута мета роботи. У стислій формі мають бути представлені найбільш важливі результати проведеної роботи, сформульовані основні висновки й рекомендації. Варто особливо підкреслити, що висновок пишеться по *всій* роботі, а не тільки наприкінці останнього пункту. Бажано, щоб у ньому враховувалася інформація щодо проблем, які залишилися невирішеними й вимагають подальших досліджень. Наявність таких відомостей не свідчить про недосконалість роботи. Навпроти, воно демонструє усвідомлення студентом глибини досліджуваної проблеми й складності її вирішення.

ОФОРМЛЕННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольна робота оформлюється на комп'ютері із застосуванням друкуючих засобів на одній стороні білого паперу формату А4 (210X297). Текст друкується шрифтом “Times New Roman Cyr”, розмір шрифту – 14, через 1,5 інтервалу, приблизно 30 рядків на сторінку, з дотриманням таких розмірів полів: ліве – 20 мм, праве – 10 мм, верхнє й нижнє – по 20 мм. Абзац дорівнює 5 знакам. Загальний обсяг контрольної роботи – 15-20 сторінок (без додатків). Значне перевищення обсягу (більше 25 сторінок) розглядається як недолік роботи й розцінюється як нездатність студента коротко й чітко викладати свої думки, відбирати істотний матеріал. Також є недоліком занадто малий обсяг роботи (менш 15 сторінок), що свідчить про недостатню глибину розкриття теми. Обсяг вступу та висновку обмежується однією сторінкою. Не допускається включення в роботу пунктів обсягом менше двох сторінок.

Сторінки нумеруються арабськими цифрами, починаючи із третьої (вступ) і закінчуючи останнім аркушем додатків. На титульному аркуші і другій сторінці, що представляє зміст роботи, номер не друкують. Номер ставиться у верхньому правому куті аркуша або посередині вгорі. Ілюстрації, таблиці та комп'ютерні матеріали, розташовані на окремих аркушах, включаються в загальну нумерацію сторінок роботи.

Робота обов'язково прошивається.

Контрольна робота має включати:

- титульний аркуш;
- зміст;
- вступ;
- основну частину;
- висновки;
- список використаної літератури;
- додатки (не обов'язково).

Титульний аркуш є першою сторінкою роботи. Він оформлюється відповідно до зразка, представленого у цих методичних рекомендаціях, і не

нумерується. В оформленні титульного аркуша крапки наприкінці рядків не ставляться.

Після титульного аркуша міститься зміст, у якому приводиться перелік пунктів з розбивкою їх на підпункти із зазначенням сторінок, з яких вони починаються. Зміст має точно відповідати заголовкам у тексті.

Слід зауважити, що сторінка зі змістом також не нумерується.

В основній частині вступ, висновки, список літератури, кожний пункт роботи починаються з нової сторінки, а підпункти варто розташовувати один за одним. Потрібно виділяти жирним (або прописним) шрифтом заголовки пунктів і підпунктів, не підкреслюючи їх.

Назви пунктів і підпунктів друкуються в середині рядка без лапок і крапок наприкінці. Якщо заголовки містять кілька пропозицій, їх розділяють крапками. Перенесення слів у заголовках не допускається. Пункти повинні мати порядкову нумерацію, зокрема 1, 2, 3, а підпункти – порядкову нумерацію в межах кожного пункту (1.1., 1.2., 1.3. ..., 2.1., 2.2. і т.д.). Перед назвою пункту ставиться тільки його порядковий номер (слово “пункт” не пишеться). *Приклад:*

1. Системний підхід в управлінні персоналом

1.1. Сучасні підходи до управління персоналом організації

Текст контрольної роботи варто писати з виділенням абзаців.

Викладати матеріал потрібно чітко, ясно, використовуючи наукову термінологію. Неприпустимо застосовувати обороти розмовної мови або публіцистичний стиль (за винятком цитат з газетних, журнальних статей). Варто уникати повторень і загальновідомих положень, які містяться в підручниках і навчальних посібниках і не відіграють істотної ролі у вирішенні поставлених завдань. Маловідомі або суперечливі поняття слід пояснювати, посилаючись на авторів, які висловлюють різні думки.

При висловленні студентом власної думки потрібно уникати займенника «я». Виклад матеріалу ведеться з використанням безособових оборотів або від третьої особи однини чи першої особи множини. *Наприклад:* «Можна припустити, що...», «Представляється важливим...», «Автор вважає, що ...», «На думку автора...», «На наш погляд...».

Скорочення слів у тексті й у підписах під ілюстраціями не допускається. Виключення становлять скорочення, встановлені Держстандартом, а також загальновідомі скорочення, такі, як СНД, США та ін. Не рекомендується вводити власні скорочення позначень і термінів.

Найменування, що приводяться в тексті та в ілюстраціях, мають бути однаковими.

Допускається виправлення помилок, описок, графічних неточностей підчищенням або зафарбовуванням білою «штрих»-фарбою і нанесенням на тому ж місці виправленого зображення (не більше 2-3 виправлених знаків на сторінці).

Робота має бути ретельно відредагована.

Усі аркуші роботи мають бути скріплені або зброшуровані.

ЗАХИСТ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Подана на кафедрі контрольна робота рецензується викладачем і повинна бути захищена студентом до іспиту.

До захисту не допускаються контрольні роботи, у яких є:

– наявність плагіату (використання фрагментів тексту іншого автора без відповідних посилань), у т.ч. представлення роботи або її частини із мережі Інтернет;

– виконання роботи по незатвердженій тематиці тощо.

Студент, робота якого не допущена до захисту, повинен переробити роботу у встановлений кафедрою строк. Заміна раніш затвердженої теми на нову без поважної причини не допускається.

Студент, який не надав контрольну роботу у встановлений строк, не допускається до захисту роботи і, відповідно, до екзаменаційної сесії.

Захист контрольної роботи має на меті визначити володіння студента категоріальним апаратом, глибину розуміння теоретичних питань, володіння емпіричним матеріалом, здатність пояснити свої висновки й рекомендації, уміння аргументувати власну точку зору й орієнтуватись у своїй роботі.

Відмітка про захист контрольній роботі заноситься у відомість.

ТЕМАТИКА КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Зародження економічної теорії та основні етапи її розвитку
2. Економічні закони та категорії, їх класифікація.
3. Зміст і структура економічної системи. Типи економічних систем.
4. Сутність власності, її економічні та юридичні сторони. Різноманітність форм власності.
5. Сутність, форми та особливості роздержавлення і приватизації.
6. Суспільне виробництво: суть, структура.
7. Матеріальне і нематеріальне виробництво.
8. Ресурси і фактори виробництва.
9. Ефективність виробництва, її суть і види. Показники економічної ефективності виробництва.
10. Форми організації суспільного виробництв. Переваги товарного виробництва.
11. Товарна форма організації виробництва як основа ринкової економіки.
12. Товар і його властивості. Двоїстий характер праці, втіленої в товарі.
13. Закон вартості: суть, функції, механізм дії.
14. Виникнення та суть грошей. Грошовий обіг і його закони.
15. Грошова система: визначення, елементи, характеристика систем грошового обігу.
16. Види і форми грошових реформ. Грошова реформа в Україні.
17. Вплив монетарної політики держави на формування ринку грошей в Україні.
18. Причини виникнення і суть інфляції. Типи і види інфляції.
19. Соціально-економічні наслідки інфляції. Антиінфляційна політика держави.
20. Інфляційні процеси в Україні, їх динаміка, причини і наслідки.
21. Суть ринку та об'єктивні умови його функціонування. Структура і типи ринку.
22. Моделі ринкової економіки.

23. Сучасні форми і методи конкурентної боротьби та їх прояв в економіці України.
24. Монополія: характерні особливості й основні види. Особливості розвитку монополій в українській економіці.
25. Світовий досвід антимонопольного законодавства.
26. Економічна роль держави в ринковій економіці.
27. Форми і методи державного регулювання ринкової економіки в розвинених країнах.
28. Державне втручання в економіку: об'єктивна необхідність і межі.
29. Необхідність, суть і основні елементи інфраструктури ринку.
30. Ринок товарів і послуг та його інфраструктура.
31. Товарні біржі та угоди, що здійснюються на них.
32. Ринок капіталу та його інфраструктура.
33. Фондові біржі та угоди, що здійснюються на них.
34. Банки, як елемент інфраструктури ринку капіталу.
35. Ринок робочої сили та його інфраструктура.
36. Аналіз ринку праці в Україні. Безробіття і його вплив на рівень життя населення України.
37. Теорія формування ринку цінних паперів. Світовий досвід і його використання в Україні.
38. Взаємозв'язок ринку товарів і послуг з ринками праці, грошей, цінних паперів.
39. Взаємозв'язок процесів споживання, заощадження, інвестування. Теорія мультиплікатора.
40. Фірма як суб'єкт ринкової економіки: витрати виробництва, валовий дохід і прибуток.
41. Витрати фірми: економічна природа, основні типи і види.
42. Прибуток фірми: економічна природа, основні види і джерела.
43. Основний і оборотний капітал. Амортизація, фізичне і моральне зношення.

- 44.Формування фінансового капіталу і фінансової олігархії в Україні в сучасних умовах.
- 45.Економічні теорії земельної ренти і ціни землі.
- 46.Теорії і моделі економічного зростання. Прогнозні моделі розвитку економіки України.
- 47.Економічне зростання: суть, фактори, моделі.
- 48.Механізм циклічних коливань та їх роль в ринковій економіці.
- 49.Моделі економічних циклів, їхня реалістичність. Теорія «довгих хвиль» М. Кондратьєва та її значення.
- 50.Національне багатство країни. Аналіз структури і динаміки національного багатства України.
51. Формування Державного бюджету України і проблеми його збалансованості.
- 52.Податкова система України, ефективність її функціонування.
- 53.Види податків, порівняльний аналіз прямих і непрямих податків.
- 54.Теоретичні основи формування державного бюджету.
- 55.Бюджетний дефіцит і державний борг. Проблеми управління державним боргом.
- 56.Основні напрями реалізації соціальної політики української держави у сучасних умовах.
- 57.Система пенсійного забезпечення та її роль в економіці України.
- 58.Банківська система в Україні та її вплив на економіку країни.
- 59.Фінансова система держави: суть і принципи будування. Фінансова політика держави.
- 60.Основні напрями інвестиційної політики в Україні.
- 61.Економіка сталого розвитку: суть, проблеми, шляхи досягнення.
- 62.Теорія міжнародного поділу праці. Світова торгівля, тенденції її розвитку.
- 63.Міжнародна міграція робочої сили: причини та наслідки.
- 64.Світова валютна система: суть, етапи розвитку.
- 65.Формування єдиної європейської валюти: історія і перспективи розвитку.

66. Особливості й ефективність діяльності МВФ та інших міжнародних фінансових інститутів в Україні.
67. Теоретичні основи й основні напрями глобалізації світової економіки.
68. Міжнародна економічна інтеграція і проблеми інтеграції України в світове господарство.
69. Причини виникнення і суть глобальних проблем сучасності.
70. Сучасні форми вияву та можливості розв'язання глобальних проблем людства.

ДОДАТКИ

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОГО АРКУША

ДЕРЖАВНИЙ ЕКОНОМІКО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ТРАНСПОРТУ

Кафедра «Економічна теорія»

КОНТРОЛЬНА РОБОТА

з _____
на тему: « _____ »

Студентки _____ курсу **М** групи (дфн)/(зфн)
галузі знань:
0306 «Менеджмент і адміністрування»
напряму підготовки
6.030601 «Менеджмент»

П.І.Б.

Керівник _____

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

м. Київ – 20____ рік

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ЗМІСТУ

Зміст

Вступ	3
1. Тарифна система як елемент організації заробітної плати.....	4
1.1. Суть і призначення тарифної системи.....	4
1.2. Елементи тарифної системи. Види тарифних систем.....	7
1.3. Підходи побудові тарифних систем у сучасних умовах	10
2. Пропозиції щодо вдосконалення тарифної оплати праці	13
2.1. Основні характеристики тарифної системи	13
2.2. Етапи розробки і впровадження тарифної системи	16
Висновки	19
Список використаної літератури	20

ЗРАЗКИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ У ПЕРЕЛІКУ ПОСИЛАНЬ, У СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Опубліковані укази, закони, постанови

Указ Президента України «Про заходи щодо розвитку корпоративного управління в акціонерних товариствах» № 280/2002 від 21 березня 2002 р.

Закон України «Про управління об'єктами державної власності» № 185-V від 21 вересня 2006 р.

Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції Державної програми реформування та розвитку залізничного транспорту України» № 651–р від 27 грудня 2006 р.

Книги, надруковані під прізвиськом автора (авторів)

Виханский О.С., Наумов А.И. Менеджмент: Учебник для экон. спец. вузов. – М.: Высшая школа, 1998. –224 с.

Федченко А.А. Доходы работников: сущность и регулирование. – Воронеж: Издательство Воронежского государственного университета, 2001. – 208 с.

Книги, вказані під заголовком

Контролинг в бизнесе // А.М. Карминский, Н.И. Оленев, А.Г. Примаков и др. – М.: Финансы и статистика, 1998. – 469 с.

Теория и практика антикризисного управления: Учебник для вузов / Под ред. С.Г. Беляева и В.И. Кошкина. – М.: Закон и право, ЮНИТИ, 1996. – 469 с.

Книги, надруковані під редакцією автора (авторів)

Актуальные проблемы уровня и качества жизни и формирование социальной политики. / Под ред. В.Н. Бобкова. – М.: Всероссийский центр уровня жизни, 2000. – 75 с.

Статті в журналах

Аганбегян А. Формирование доходов и структура заработной платы // Российский социально-экономический вестник. – 1998. – № 1. – С. 5-9.

Наумов А., Паффер Ш., Джонс Э. Этическое отношение к работе: новые парадигмы и сравнительный анализ отношения к работе в России и США // Менеджмент. – 1995. – № 1. – С. 41-59.

Статті у збірнику робіт

Гришина Н.В. Если возникает конфликт // Психология в управлении: Сборник / Составитель А.М. Зимичев. – Л.: Лениздат, 1983. – С. 37-55.

Статті із зібрання творів

Тарле Е.В. Чем объясняется современный интерес к экономической истории // Соч.: В 12 т. – М., 1957. – Т. 1. – С. 297-304.

Статті з газети

Кордов В. Кадры решат все?.. // Коммуна. – 2002. – 31 марта.

Автореферат дисертації

Дуракова И.Б. Методология и опыт отбора персонала при найме: Автореф. дис. д-ра экон. наук. – М., 2000. – 18 с.

Статті із словників

Квалификация // Экономическая энциклопедия / Науч.-ред. совет изд-ва «Экономика»; ин-т экономики РАН; гл. ред. Л.И. Абалкин. – М.: ОАО «Изд-во «Экономика», 1999. – С. 281.

Райзберг Б.А., Лозовский Л.Ш., Стародубцева Е.Б. Структура // Современный экономический словарь. – М.: ИНФРА-М, 1996. – С. 326.

Статистичні збірники

Омский областной статистический ежегодник: Стат. сб. В 2 ч. Ч.1. – Омск: ООП Омского областного комитета государственной статистики, 2002. – 204 с.

Статті з мережі Інтернет

Ильина М. Философия компенсационного пакета // <http://www.wilsonassociates.ru/public/article4.php>

Радаев В.В. Новый институциональный подход: построение исследовательской схемы // Экономическая социология. 2001. № 3. С. 5-26 // <http://www.ecsoc.msses.ru/pdf/VVR05.doc>

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

Основна

1. Ватаманюк З.Г., Панчишин С.М. Економічна теорія: макро- і мікроекономіка. – К.: Видавничий дім “Альтернатива”, 2001. – 607с.
2. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання-Прес, 2006. – 615с.
3. Загальні основи економічної теорії: Навч. посібн. / Заглинська Л.В. Заглинський А.О. Матусевич М.К., І.О. Самборський – К: НМЦВО, 2002. – 408 с.
4. Задоя А.А., Петруня Ю.Е. Основы экономической теории: Учеб. пособие. – М.: – 2000. – 479 с.
5. Круша П. В. Основи економічної теорії. – К.: Каравела, 2007. – 258 с.
6. Кушнір В. С. Основи економічної теорії. – Харків: Кондор, 2007. – 353 с.
7. Мельник Л. Ю. Основи економічної теорії. – К.: ЦУЛ, 2005. – 518 с.
8. Мочерний С. В. Основи економічної теорії: посібник. – К.: Видавничий центр "Академія" (Альма-матер), 2002. – 578 с.
9. Мочерний С.В. Економічна теорія: посібник. – К.: Видавничий центр “Академія”. – 2001. – 656 с.
10. Мочерний С.В., Устенко О.А. Основи економічної теорії. Навч. посіб. – Тернопіль: Астон, 2001. – 507 с.
11. Мочерный С.В., Симоненко В.К., Секретарюк В.В., Устенко А.А. Основы экономической теории. – К.: «Знання», 2000. – 607 с.
12. Основи економічної теорії: Підручник / А.А.Чухно, П.С. Єщенко, Г.Н. Климко. – К.: Вища школа, 2001. – 606 с.
13. Основи економічної теорії: Підручник / Крупка М.І., Островерх П.І., Реверчук С.К. – К: Атіка, 2002. – 344 с.
14. Основи економічної теорії: Підручник для вищих навч. закл. / Ю.В. Ніколаєнко, А.В. Лемківський, Л.І. Вергун та ін. – К.: ЦУЛ, 2003 – 540 с.

15. Основи економічної теорії: Політекономічний аспект: Підручник для ВНЗ / Г.Н.Климко. – К.: Знання, 2002. – 615 с.
16. Предборський В.А. Основи економічної теорії К.: "Кондор", 2002. – 621 с.
17. Рибалкін В.О. Основи економічної теорії. – К.: Видавничий центр "Академія" (Альма-матер), 2002. – 352 с.
18. Федоренко В. Г. Основи економічної теорії К.: Алеута, 2005. – 511 с.

Додаткова

1. Багинян Г.І., Шевчук Є.С. Політична економія: Навч. посібник. – К.: Новий світ, 2004. – 458 с.
2. Єщенко П.С., Палкін Ю.І. Сучасна економіка. – К.: Вища школа, 2005. – 316 с.
3. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег: Пер.с англ. – М.: Прогресс, 1978. – 478 с.
4. Корецький М.Х. Економічна теорія. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 256 с.
5. Макконнелл К.Р., Брю С.Л. Экономикс: принципы, проблемы и политика: Пер. с англ.: В 2 Т. – М.: Республика, 1992. – Т.2.
6. Маршалл А. Принципы экономической науки: В 3 т.: Пер. с англ. – М.: Прогресс, 1993. – 268 с.
7. Масюк М. Й., Зогорулько В. М. Економічна теорія / Під редакцією Предборського В. А. – К.: Кондор, 2003. – 492 с.
8. Мочерний С.В. Економічна теорія: Посібник / К.: Видавничий центр «Академія», 2001. – 656 с.
9. Мочерний С.В. Економічна теорія: посібник для студентів вузів. – К.: «Академія», 1999. – 594 с.
10. Політична економія: Навч. посібник / І.А. Оганян, В.О. Паламарчук, А.П. Румянцев та ін. – К.: МАУП, 2003. – 352 с.
11. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов. – М.: Прогресс, 1992. – 214 с.

12. Старостенко Г.Г. Політична економія: Навч. посібник. – К., 2006. – 284 с.

13. Чемберлін Е.Х. Теорії монополістическої конкуренції. – М.: Изд. иностр. лит., 1959. – 314 с.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

Нормативна база

Кабінет Міністрів України – www.kmu.gov.ua

Верховна Рада України – www.rada.gov.ua

Інтернет

www.google.com.ua

www.rambler.ru

www.meta-ukraine.com

www.economix.com.ua

Національний банк України – www.bank.gov.ua

Державний комітет статистики – www.ukrstat.gov.ua

Укрзалізниця – www.uz.gov.ua

Адреси бібліотек

1. *Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського:*

м. Київ, просп. 40-річчя Жовтня, 3

2. *Національна парламентська бібліотека України:*

м. Київ, вул. М.Грушевського, 1

3. *Державна науково-технічна бібліотека України:*

м. Київ, вул. Горького, 180

Навчально-методичне видання

Чеховська Марія Миколаївна

ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ
**Методичні вказівки щодо виконання контрольних робіт
для студентів напряму підготовки
«Менеджмент» заочної форми навчання**

Укладачі: д.е.н., доц. Чеховська М.М.,

Відповідальний за випуск М.М.Чеховська
Редактор Ж.В. Загоруйко

Підписано до друку

Формат паперу 60X84/16, папір для тиражувальних апаратів, друк – на різнографі.
Замовлення № , тираж

Надруковано видавничо-друкарським комплексом Державного економіко-технологічного
університету транспорту, 03049, м. Київ–49, вул. М. Лукашевича, 19